

*De trouwe liefhebber van De Roets heeft al langer
een Vlaamse canon.*

*Een leeswijzer voor onze cultuur.
Een handleiding voor onze Vlaamse geschiedenis.
Die ving niet aan in 1302, en zal ook niet
eindigen op 31 december 2021.*

*Omdat bewuste Vlamingen onze cultuur levend
houden door er elke
dag iets over te leren.
Hoe we sinds eeuwen
de blik op de wereld
houden gericht. Hoe
we dus ook invloeden
van overal bij ons
terugvinden, doorheen de tijd. Elke dag wordt zo
een ontdekking of een blij weerzien.*

Een leeswijzer VOOR onze cultuur

*Dankzij De Roets kunnen we deze verhalen
ook delen. Dat betekent in dit geval:
vermenigvuldigen. Tracht elke week een verhaal
te delen met een familielid, een vriend,
een collega, een buur. Van ver of van dichtbij.
Je zal zien dat ook hij of zij, nieuwsgierig naar de
Vlaamse roots, wellicht volgend jaar gretig mee de
blaadjes van deze kalender zal omslaan.*

*Peter De Wilde
Administrateur-generaal Toerisme Vlaanderen
Nationaal Voorzitter Davidsfonds*

Peter, Brazilië

Mireille, Canada

Conny, Paraguay

Insun, Zwitserland

Mine, Nieuw-Zeeland

Dieter, Spanje

Ronny, Algerije

Sophie, Denemarken

Manten, Letland

Rudy & Inez, Australië

Veerle, Duitsland

Adviseert, informeert en ondersteunt landgenoten in het buitenland.

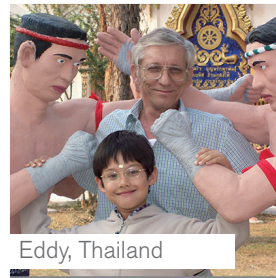
Alex, China

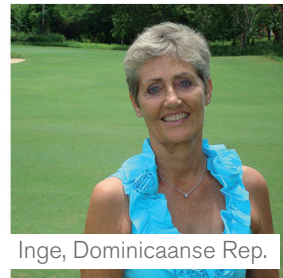
Filip, Noorwegen

André, Oostenrijk

Eddy, Thailand

Inge, Dominicaanse Rep.

Al, Verenigde Staten

André, Frankrijk

Solange, Tunesië

Dag Jan! Jan wie?

Welke Jannen uit de Lage Landen zijn hier aan het woord?

1. 'Ze noemen mij de Wonderbare.'
Een van de grootste mystici van de Zuidelijke Nederlanden schreef in het Middelnederlands. In de 14de eeuw.

---

2. 'Kijk, zo werkt ze!'
In 1723 toont onze chirurgijn en pestmeester de verlostang aan de Academie voor Wetenschappen in Parijs.

---

3. 'Ik, schrik? Toe nou ...'
In 1419 werd deze hertog van Bourgondië en graaf van Vlaanderen, laffelijk vermoord op de brug in Montereau. Filips de Goede volgde hem op.

---

4. 'Mijn Rechtvaardige Rechters nergens gezien?'
Onze beroemdste Vlaams Primitief schilderde verbluffend realistisch. En dat in de 15de eeuw!

---

5. 'Mijn heel verre voorvader was Jan Breydel.'
Deze Jan is niet alleen ijzersterk, hij bakt ook de lekkerste frieten. Vraag het maar aan Nero.

---

6. 'Het grootste baggerschip van de wereld is het onze: de Vasco da Gama.'
De baggergroep van Jan werkt vandaag over de hele wereld.

---

7. 'Vooruit met de Witte Kaproenen!'
Vlaams volksleider Jan speelde een hoofdrol in de Gentse Opstand in de 14de eeuw. In het lied Klokke Roeland staat hij naast Jacob van Artevelde?'

---

8. 'Er is de paus van Rome, die van Avignon maar mij noemen ze de kunstpaus.'
Ridder Jan was dé kenner van de hedendaagse beeldende kunst.

Karel ende Elegast

Van de koning die ging stelen ...

omstreeks 1270

‘Staet op, edel man! Doet haestelic v cleeder an, wapent v ende vaert stelen.’ *Karel de Grote begrijpt het niet. Midden in de nacht komt een engel hem aan zijn bed vertellen dat hij zijn kleren moet aantrekken, zijn wapens nemen, zijn paard zadelen en gaan stelen. Gaan stelen? En het zevende gebod dan dat hij als koning en keizer moet onderhouden?*

Tot driemaal toe herhaalt de engel zijn boodschap. Dan pas gehoorzaamt Karel. Flink tegen zijn zin. Maar trouw aan wat God beveelt, trekt hij het duistere woud in. De woorden van de engel zinderen na ... ‘*En steeld i indeser nacht niet, Ghi sulter omme steruen.*’

Tijdens zijn rooftocht botst Karel op een ridder en de twee beginnen te vechten. Pas wanneer de koning zijn tegenstander verslagen heeft, ziet hij wie het is: zijn vazal Elegast! En die heeft hij voor een klein vergrijp laten verbannen. Eigenlijk een veel te zware straf. Maar Elegast zelf herkent zijn koning niet. ‘Wie ben jij, vreemde man?’

‘*Ic ben ghehieten Adelbrecht*’, liegt Karel. ‘*Ic pleghete stelen in kerken ende in cluysn. Ende in alle gods husen. Ic stele alderhande saken en late niemant met ghemaken. Den rijken ende den armen.*’ En nu wil ik gaan stelen bij de koning. Die heeft zoveel schatten dat hij niet eens zal merken als er wat verdwenen is.

Verslagen door een dief! En die wil nu gaan stelen bij de koning? ‘Geen sprake van’, roept Elegast verontwaardigd, ‘ik weiger. Mijn vorst blijf ik trouw.’ Ontroerd door zoveel trouw is Karel *blide in sinen moet*. Hij beseft dat hij Elegast veel te zwaar gestraft heeft. Hij wil hem terug als vazal en hem zoveel rijkdom geven, dat hij de rest van zijn leven nooit nog moet gaan stelen.

‘Laten we liever bij Eggeric van Eggermonde gaan inbreken,’ stelt Elegast voor, ‘de kwade zwager van de koning.’ De buit is groot maar wanneer ze willen weggaan, hoort Elegast stiekem fluisteren. Hij spitst zijn oren en ... een samenzwering! Eggeric wil de koning vermoorden! De volgende dag al, tijdens de hofdag.

Onthutst vertelt Elegast Karel van het complot en die begrijpt eindelijk de boodschap van de engel. Hij houdt Eggeric aan wegens verraad,

C. V. Alkemade.

die hystorie van coninc karel ende van elegast

Koninklyke
Bibliotheek
te s. Maage.

maar die ontkent in alle talen. ‘Ik een verrader? Nooit!’ Een godsoordeel moet uitmaken wie de waarheid spreekt. Een tweegevecht tussen Eggeric en Elegast zal beslissen. Natuurlijk wint Elegast en Eggeric wordt opgehangen. Zonder pardon! Geen geld of smeekbede helpt. Elegast wordt in ere hersteld en als beloning geeft *‘die coninc hem Eggerics wijf. Si waren tsamen al haer lijf.*

En de moraal van het verhaal? Ga af en toe eens stelen? Nee! Voor de middeleeuwen staan ridderlijke eigenschappen centraal. Het gaat om goed tegenover kwaad, trouw tegenover ontrouw. En zoals het hoort, overwint altijd het goede. Trouw aan de koning en aan God wordt beloond.

In de middeleeuwse literatuur was de Karel-epiek heel populair. Ridder Karel speelde vaak de hoofdrol. Zoals in het Roelantslied en in Renout van Montalbaen.

maandag

28

Uit angst voor hekserij vermoordt de Europese bevolking in de 14de eeuw bijna alle zwarte katten. Zwarte katten zijn heksenvrienden. Maar wanneer in 1348-1349 de Zwarte Dood in Europa rondwaart ... zijn er te weinig katten om de ratten te doden. En die verspreiden de pestvlooiën. Of hoe pest-epidemieën zich door de heksenwaan razendsnel konden verspreiden.

dinsdag

29

Als kerstpresentje voor de Leuvenaars werd in 1926 voor het eerst Stella Artois gebrouwen. *Stella* verwees naar de kerstster en *Artois* naar meester-brouwer Sébastien Artois. Het biertje viel zo goed in de smaak dat men het bleef brouwen.

woensdag

30

Omdat de Vlaamse seizoenarbeiders in Frankrijk – de bietenmannen – zo goed konden vloeken, riepen de Fransen wanneer ze hen van ver zagen komen: *‘Les godverdommes sont là!’*

Oudejaarsavond

donderdag

31

Een *kodde* was een knuppel, een beier een zwaaijer of een luider. En een *koddebeier* zwaaide met zijn knuppel: een veldwachter dus. Tot eind jaren 70 werd *koddebeier* nog gebruikt.

januari 2021

Nieuwjaar

vrijdag

1

In de middeleeuwen werd vooral in het Latijn geschreven. Voor de W was er geen letterteken: ze kenden de W immers niet. Een probleem voor de Germanen! Die gebruikten immers wel een W-klank. Op zoek dus naar een nieuwe letter in het Latijnse schrift. Het werd de dubbele V of de dubbele U. Vandaag nog altijd de Franse *double V* en Engelse *double U*.

zaterdag

2

Einde kerstvakantie

zondag

3

Hoe heet een middeleeuwse stedelijke toren met een stormklok, vaak op of aan een stadhuis of een lakenhalle gebouwd?

John Massis

Grote muile klein hartje

1940 - 1988

Hilariteit aan de Dampoort in Gent! Met z'n blote handen plooit John Massis een ijzeren staaf in een lus. Enkele jonge gasten jouwen hem uit. 'Valspeler, die staaf is voorverwarmd!' Het publiek lacht uitbundig mee. Met ingehouden woede legt John een tweede lus in de staaf, stapte van de tribune naar een van de lawaaimakers. 'Hawel, pleui gij da dan rechte!' Het publiek lacht opnieuw kostelijk. Maar niet meer met Massis ...

't Zijn sterke mannen, grootvader en vader. Geen wonder dat het bij Wilfried in de genen zit. Op z'n zevende ziet hij hoe de Fransman André-Jean Le Gall met zijn tanden zomaar eventjes dertig ton voorttrekt. 'Geweldig, dat wil ik ook.' Niet weinig ambitieus! Hij begint spijkers te plooiën, ijzeren staafjes te buigen, kromme staven weer recht te trekken.

Zijn kunstjes worden opgemerkt. 'De Wilfried al bezig gezien, mannen?' Tijdens de jaarlijkse *fancy fair* op school heft hij vanop zijn schouders een lange staaf met aan beide kanten een jongen fuks de hoogte in. En terwijl de jeugd op een feestje bij zijn scoutsgroep VVKS Klauwaards op rock-'n-roll de benen uitslaat, staat hij telefoonboeken te scheuren voor een handvol toeschouwers. In 't café om de hoek springt hij op een stoel en demonstreert zijn ijzeren stunts. Krachtig lijf, gespierde armen, vierkante kop met uitgesproken kaken: nee, naast Wilfried kan je niet kijken.

Stilaan droomt hij luidop van een carrière als krachtpatser. 'Eerst een diploma halen', dicteert vader Morbee. Dus studeert Wilfried braafjes mechanica en toert daarna als 'John Massis' met verscheidene circussen Europa rond. Als professioneel circusartiest. En hij spreekt er Fins, Duits, Zweeds, Noors, Frans, Italiaans: zijn talenkennis is fenomenaal. Boeiend dat wel, maar goed betaald? Helemaal niet. Dus wordt hij metaalbewerker, portier in een Gentse discotheek, technisch inspecteur ...

Intussen laat John monden openvallen. In Grimbergen houdt hij een vliegtuig van 700 paardenkracht op 1800 toeren tegen. Op de Heizel sleurt hij een tram van 36 ton voort. Met zijn tanden! Zijn formidabele stunts brengen hem naar Amerika, Japan, Tokio. Zijn naam komt in het *Guinness Book of Records*. Massis zwelt van trots. 'Ik ben de krachtigste man op aarde', toertert hij, 'eindelijk wereldberoemd!'

Het grote geld verdient hij niet en vette contracten liggen zelden klaar. Hij begrijpt er niets van. Eenzaam snakt hij naar genegenheid en schreeuwt letterlijk om aandacht en erkenning. Maar het blijft stil. Bij een optreden in Gent is hij woedend: 'Hier staat een Vlaamse stuntman die met zijn tanden 122 ton zal voorttrekken. Waar is de Vlaamse televisie?' Uiteindelijk komt *Echo* langs en later ook *Argus*. Om de draak met hem te steken ... Even nog begint hij een eigen radiozender en een politieke partij: de *Positieve Radicalen*. Maar langzaam dooft hij uit.

Op 11 juli 1988 zoekt Wilfried Morbee rust en stilte. Voor altijd.

Van Wilfried Morbee naar John Massis. Of van de ene krachtpatser naar de andere. Zijn voornaam haalt hij bij de Amerikaanse bokser John Cosmeyer en de krachtpatser John Donk. Zijn familienaam bij de Italiaanse filmreeks Maciste.

maandag

4

Ijskelders: 's winters gevuld met ijs, afgedekt met stro ... en tot diep in de zomer hadden de stadsziekenhuizen ijs als koortswerend en verdovend middel. Primeur voor Vlaanderen was de ijskelder van Leuven. Gelezen in de stadsrekeningen van 1673-1674: *Oncosten int maeken vanden ijspuit in St-Jorishoff.*

dinsdag

5

Alle goede dingen bestaan uit drie. Zo'n 'ding' is helemaal geen prutszaakje maar verwijst naar de oud-Germaanse volksvergadering die recht kon spreken. Voor men tot een eerlijk oordeel kwam, moesten rechtszaken zorgvuldig afgehandeld worden. Driemaal dus.

Driekoningen

woensdag

6

Een advocaat bij je kopje koffie? Zeevaarders wilden het drankje van avocado's en alcohol van de Antillen ook bij ons bereiden. Helaas, avocado's waren hier duur en zeldzaam. Ene Cooymans uit 's Hertogenbosch gebruikte dan maar eieren. Maar de dikke, vloeibare likeur heet nog altijd 'advocaat'.

donderdag

7

Bijna waren we het *Lam Gods* voorgoed kwijt. In 1574 wilde het stadsbestuur van Gent het schilderij cadeau geven aan Mary Tudor, de koningin van Engeland. Niks daarvan, riposteerde de Kerk en het *Lam Gods* bleef mooi in Gent.

vrijdag

8

'Waarom is Nederland zo vlak?' 'Omdat het geloof daar bergen heeft verzet.' Een uitspraak van Karel Jonckheere in *Hou je aan je woord*, een tv-spel op de Nederlandse AVRO in 1960.

zaterdag

9

zondag

10

Op de valreep nog een nieuwjaarscadeautje voor je vrienden nodig?
www.roetsinfo.eu/ De Roets cadeau

Kaat Tilley

Het Sneeuwwitje van de modewereld

1959 - 2012

'Modeontwerpster' staat prominent in elke biografie over Kaat Tilley. Met geregeld een zijdelingse link naar de Antwerpse Zes. Zelf houdt ze niet van dat permanente verwijs naar mode of fashion. Een kledingssculpteur, zo voelt ze zich. Of nóg beter: een zoekster naar schoonheid. Klinkt niet erg commercieel en dat is Tilley ook niet. Dat belet haar niet succes te oogsten bij de groten der aarde. Vooral als ... modeontwerpster.

Dromen, fantaseren, zich helemaal verliezen in een imaginair universum: al van in haar prille jeugd is dit de leefwereld van Kaat Tilley. Ze is een grote fan van de zweverige Tsjechische jeugdfilms die in de jaren zeventig voor weinig geld de openbare omroep overspoelen. Haar grote idool in die periode, zonder veel concurrentie, is *Sneeuwwitje*.

Met conventioneel onderwijs heeft Kaat weinig. Ze wil creëren, schilderen, met haar lichaam en stem bezig zijn. 'Eigenlijk wou ik zangeres worden.' Op haar 14de trekt ze naar Brussel, naar de kunstopleiding van Sint-Lukas. En ze weet meteen: 'Dit is het. Hier word ik genomen zoals ik ben. Hier zit ik tussen gelijkgezinden die ook op zoek zijn naar schoonheid.'

Later, in de Modeacademie, glijdt ze mee in de *slipstream* van de Antwerpse Zes, het keur van ontwerpers dat Antwerpen als modestad op de kaart zet. Tilley heeft niet veel met de *Six*. Ze klampt zich liever vast aan de leefwereld van haar kindertijd, vol sprookjes, sluiers en mystiek. Internationale iconen smullen ervan. Op de 'grote momenten' dragen Diana Ross, Barbra Streisand of Halle Berry haar ontwerpen.

Tilley geniet van het mondiale succes maar relateert dat ook. Het zoeken naar schoonheid is het ultieme doel. Dat kàn met het ontwerpen van kleren, maar ook in het schilderen, of in het uitdenken van juwelen, of ...

Doorheen haar hele carrière loopt een constante van hoge pieken en diepe dalen. Op een faillissement volgt steevast een fel bezochte expo. En na een succesvolle behandeling van keelkanker begin de jaren negentig voelt ze zich zelfverzekerder dan ooit.

Na de eeuwwisseling trekt Tilley terug zich stilaan terug op haar hoeve in het Brabantse Asbeek en besteedt meer aandacht aan haar

tekeningen, schilderijen, illustraties voor boeken, ... Met flink wat succes.

Begin 2012 zit haar modeagenda toch weer eivol. Het cabinepersoneel van Thomas Cook moet dringend in het nieuw gestoken worden, JBC wil een Tilley-collectie en de acteurs in de musical *Peter Pan* zullen haar kleren dragen. Te midden van al dat werk, terwijl ze en passant ook de laatste hand legt aan de verkoop van haar archief, bezwijkt ze onverwachts aan de gevolgen van een virale infectie.

Kaat Tilley wordt amper 53 jaar.

Op 21 september 2019, een dag nadat Kaat Tilley 60 jaar geworden zijn, wordt haar domein in Asbeek heropend als 'Studio Campo', een verwijzing naar de historische Campowatermolen op het domein. Het project promoot kunstzinnige vrijetijdsbesteding.